

ADVISEURS

Scholengroep
**Carmel
Hengelo**

school
voor
**PERSOONLIJK
ONDERWIJS**
Hengelo

www.icsadviseurs.nl

Integraal Huisvestingsplan Hengelo

Definitief kwaliteitskader

Opdrachtgever
Gemeente Hengelo

Datum
19 mei 2022

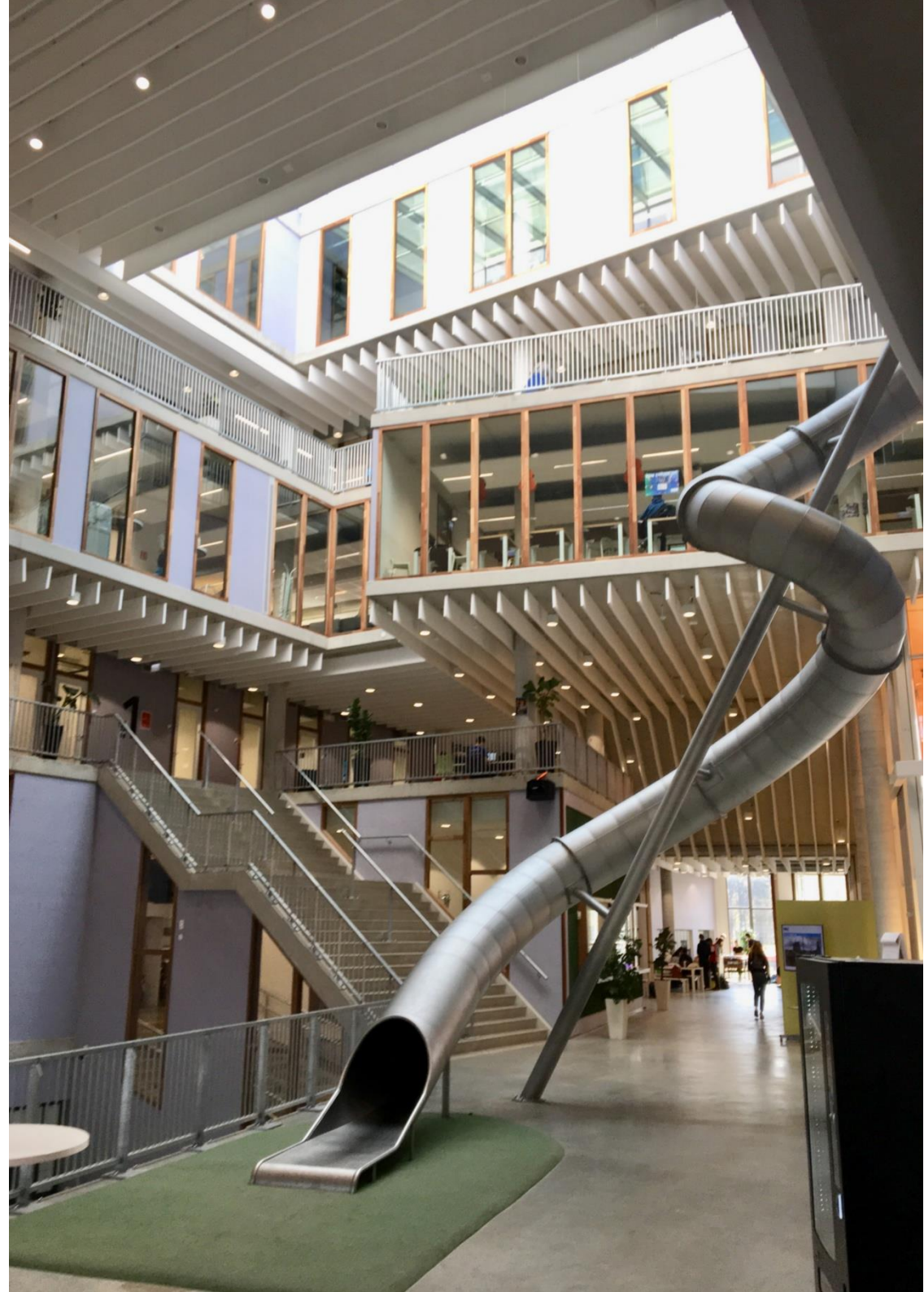
Referentienummer
2210178

Auteur(s)
Remco Bresser
Jarno Thole
Timon Bulten

Inhoudsopgave

1. Begrippenlijst	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2. Algemene kaders voor het IHP	3
2.1 Wettelijke zorgplicht	3
2.2 Verordening huisvesting onderwijs	4
2.3 Integraal Huisvestingsplan	4
2.4 Uitvoering van projecten	4
2.5 Proces	4
3. Kwaliteitskader	5
3.1 Onderwijs en samenwerken	6
3.1.1 Kaders en ontwikkelingen	6
3.1.2 De Hengelose visie	6
3.2 Duurzaamheid en binnenklimaat	8
3.2.1 Kaders en ontwikkelingen	8
3.2.2 De Hengelose visie	9
3.3 Huisvesting en financiën	11
3.3.1 Kaders en ontwikkelingen	11
3.3.2 De Hengelose Visie	11

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICSadviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICSadviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICSadviseurs B.V., d.d. december 2008, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICSadviseurs B.V.

1. Algemene kaders voor het IHP

1.1 Wettelijke zorgplicht

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor het onderwijs. Daarnaast heeft de gemeente een rol bij het in stand houden van het openbaar onderwijs. De zorgplicht is verankerd in de Wet op het primair onderwijs (WPO), de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en de Wet op expertise centra (WEC).

De gemeente heeft een zorgplicht voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en onderwijsleerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden. Gemeenten ontvangen via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van het Rijk financiële middelen om te kunnen voldoen aan deze zorgplicht. De gemeente is vrij om deze middelen naar eigen inzicht te besteden en weegt daarvoor de investeringen in onderwijshuisvesting af tegen haar andere taken en verantwoordelijkheden.

De schoolbesturen gaan over de inhoud van het onderwijs en zijn verantwoordelijk voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer van de onderwijshuisvesting. Hiervoor ontvangen zij middelen van het Rijk, de zogenaamde materiële instandhoudingsvergoeding (MI-vergoeding).

Schoolbestuur

- Groot en klein onderhoud
- Exploitatie
- In pandige aanpassingen

- PO: klein onderhoud gymzalen
- VO: groot en klein onderhoud gymzalen

- MI-vergoeding
- Klokuurvergoeding

Gemeente

- Voorzien in adequate onderwijshuisvesting
- (Vervangende) nieuwbouw en uitbreiding

- Voorzien in binnensportaccommodaties
- Groot onderhoud gymzalen PO

- Uitkering in het gemeentefonds

- Levensduur verlengende renovatie

- Uitkering in het gemeentefonds

Wetgeving

Wetsvoorstel

1.2 Verordening huisvesting onderwijs

De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Hengelo biedt spelregels voor de toetsing van het aanvragen voor voorzieningen in de onderwijshuisvesting. De verordening is leidend voor dit IHP.

1.3 Integraal Huisvestingsplan

Dit Integraal Huisvestingsplan vat de gezamenlijke visie van schoolbesturen en gemeente Hengelo op de onderwijshuisvesting samen en vertaalt deze naar concrete huisvestingsmaatregelen per schoollocatie. Concreet voor de komende vier jaar en met een globale doorkijk naar 2050. Dit IHP wordt elke vier jaar herijkt, waarmee de eerstvolgende vier jaar geconcretiseerd worden. Daarmee zijn gemeenten en schoolbesturen in staat om middelen te reserveren, te anticiperen en reageren op relevante ontwikkelingen en bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau.

De gemeente en schoolbesturen spannen zich gezamenlijk in om de in het IHP opgenomen maatregelen te realiseren. Jaarlijks stellen gemeente en schoolbesturen een uitvoeringsprogramma op, passend binnen de middelen die de gemeenteraad in de begroting beschikbaar heeft voor onderwijshuisvesting. Het College van Burgemeester & Wethouders stelt het uitvoeringsprogramma vast en geeft hieraan uitvoering. Het definitieve investeringsbedrag per project wordt door het College toegekend op basis van een 'businesscase' als uitwerking van het uitvoeringsprogramma.

1.4 Uitvoering van projecten

Voor alle projecten, voortvloeiend uit dit IHP, wordt een businesscase opgesteld waarin de ruimtelijke en financiële haalbaarheid gezamenlijk worden aangetoond. De businesscase geeft de benodigde investering en dekking weer, op basis van de wettelijke scheiding in verantwoordelijkheden tussen schoolbesturen en gemeente.

1.5 Proces

Een belangrijk uitgangspunt voor het Integraal Huisvestingsplan Hengelo is dat het een gezamenlijk plan is van schoolbesturen en de gemeente. De betrokkenheid en aandacht van schoolbesturen en de gemeente vormen de basis voor de aanpak en uitvoering. Tijdens meerdere (fysiek en digitale) werksessies hebben schoolbesturen en gemeente gezamenlijk informatie, inzichten en standpunten uitgewisseld om tot een samenhangend en gedragen plan te komen. Gedurende het proces vormt ieder deelproduct de input voor het daaropvolgende deelproduct. De deelproducten zijn tijdens de werksessies besproken, aangescherpt, vastgesteld en verwerkt in het IHP.

In voorliggend document is het resultaat van de Visiefase weergegeven: het kwaliteitskader voor de onderwijshuisvesting.

2. Kwaliteitskader

2.1 Onderwijs en samenwerken

2.1.1 Kaders en ontwikkelingen

Passend onderwijs

Per 1 augustus 2013 hebben scholen de zorgplicht om een passende onderwijsplek voor ieder kind aan te bieden. Zodra een school niet tegemoet kan komen aan de zorgbehoefte van een kind, is zij verantwoordelijk om met ouders en schoolbesturen in de regio een passend onderwijsaanbod te realiseren.

Hengelose voorschool

Het is van belang dat peuters een voorschoolse voorziening bezoeken om goed voorbereid aan de basisschool te kunnen beginnen. In Hengelo vinden we het belangrijk dat alle peuters de mogelijkheid hebben om naar een voorschool te gaan en zetten we in op een hoge kwaliteit van de voorschool.

Krimp, stabilisering en groei

Het inwoneraantal van Hengelo lijkt, volgens het CBS, tot 2040 met circa 1.100 inwoners te groeien tot 82.200 inwoners om rond 2050 naar het huidige peil te dalen. Deze stijging is met name in het aantal 65+'ers zichtbaar. De leerlingenprognoses geven echter een krimp van circa 13% aan voor de jaren tot 2036. Tegelijkertijd is de woningbouwproductie (en regionale profilering als interessante woon- en werkomgeving) in volle gang en wordt ook daar de nodige aanwas voor het onderwijs verwacht, hetgeen kan leiden tot een afvlakking van de geprognoseerde leerlingendaling en op sommige locaties tot een groei van het aantal leerlingen.

2.1.2 De Hengelose visie

In Hengelo is het doel om het onderwijs voor ieder kind toegankelijk te maken. Kinderen leren, spelen en werken samen en ieder kind kan zich optimaal ontwikkelen met ondersteuning die daarvoor nodig is. Kinderen hebben gelijke kansen en hebben respect voor elkaar en voor verschillen tussen elkaar. Het onderwijs is passend en inclusief en zoveel mogelijk op maat gemaakt voor individuele leerbehoeften.

Gemeente en schoolbesturen erkennen het belang van passend en inclusief onderwijs en de ambitie om voor iedere leerling de juiste omgeving te bieden. Dit vraagt om sector-overstijgende samenwerkingen tussen PO, VO en (V)SO en doorgaande leerlijnen. Eén van de doelen is de schotten tussen de

sectoren en de overgangen tussen de sectoren voor leerlingen te minimaliseren. Schoolbesturen werken onder andere aan integrale kindcentra (IKC's). Daarnaast zijn er ambities voor junior colleges (10-14 jaar). Waar kansen zich voordoen, kunnen PO, VO en (V)SO bij elkaar – samen onder één dak of als bureaus naast elkaar – worden gepositioneerd in de stad.

Scholen in alle sectoren (PO, VO, (V)SO) hebben een aanvullende samenwerkingsbehoefte met partners, zoals kinderopvang, logopedie, autismebegeleiding, kinderpsychologen, taalspecialisten en andere kindfuncties. Samenwerking met partners biedt kansen om tot integrale, maatschappelijke voorzieningen te komen en daarmee beleidsdoelstellingen op gebied van onderwijs, zorg, jeugd en jongeren, ruimtelijke ordening en meer te behalen. Samenwerking heeft echter ook, met name in het (V)SO, impact op de ruimtebehoefte van een school en de zorgpartners. Gemeente en schoolbesturen maken in Hengelo gezamenlijke plannen en afspraken om de huisvesting en samenwerking tussen onderwijs en maatschappelijke partners, waar mogelijk en nodig, te bundelen binnen schoolgebouwen, aansluitend bij de onderwijs- en samenwerkingsvisie. Eigendomssituatie, aanvullende ruimtebehoefte voor zorgfuncties, bekostiging en financiering van aanvullende ruimte, beheer en exploitatie zijn thema's waarover per locatie maatwerkafspraken worden gemaakt.

In Twente staat techniek-onderwijs hoog in het vaandel. Levensecht onderwijs is een belangrijke pijler om leerlingen (en studenten) te laten ervaren wat techniek in de breedste zin inhoudt en welke kansen de technische sector voor hen biedt. Het onderwijs werkt samen met het bedrijfsleven in de regio om invulling te geven aan levensecht (techniek-)onderwijs. De samenwerking kan ertoe leiden dat specifieke praktijkvoorzieningen niet meer op school, maar bij bedrijven worden benut.

De gebruikswaarde en functionaliteit van een schoolgebouw moeten zo optimaal mogelijk zijn afgestemd op de te huisvesten doelgroepen. Veranderingen in het curriculum of in de leerlingenpopulatie leidt veelal tot behoefte aan een andere vorm van onderwijshuisvesting. Groter, kleiner, functioneel beter aansluitend bij het onderwijsconcept. Moderne onderwijsconcepten vragen doorgaans meer open ruimten, gebruik van lespleinen en ruimten voor individueel- en groepswork. Het IHP heeft wendbaarheid voor ogen, nu en in de toekomst. Wendbaarheid om in te spelen op maatschappelijke, demografische en onderwijskundige veranderingen. Bij renovatie en nieuwbouw wordt dan ook zoveel mogelijk

voldaan aan dan geldende, toekomstbestendige, technische en onderwijskundige kwaliteitseisen. In het ontwerp moet er rekening mee worden gehouden dat een gebouw in de toekomst met beperkte ingrepen en minimale investeringen kan worden aangepast op veranderingen in het gebruik. Bij bestaande huisvesting kan het schoolbestuur besluiten de ruimte-indeling van het schoolgebouw aan te passen aan veranderde functionele eisen en wensen. Nieuw te bouwen scholen moeten daarnaast voldoen aan de eisen van integrale toegankelijkheid. Het aanpassen van bestaande huisvesting vergt aanzienlijke investeringen en is niet in alle gevallen mogelijk. Voorafgaand aan huisvestelijke ingrepen wordt een businesscase en programma van eisen opgesteld, op basis van actuele prognoses en actuele (demografische) ontwikkelingen.

Highlights voor de huisvesting:

- De onderwijshuisvesting faciliteert de vorming van IKC's en doorgaande ontwikkelijnen (0 – 18 jaar, junior colleges).
- Waar vanuit inhoudelijk meerwaarde wordt gezien in samenwerking tussen PO, VO en (V)SO, worden onderwijsvoorzieningen waar mogelijk bij elkaar gepositioneerd.
- Samenwerking met het bedrijfsleven leidt ertoe dat ook onderwijs buiten het schoolgebouw wordt aangeboden.
- Samenwerking met zorgpartijen, met name in het (V)SO, heeft impact op de ruimtebehoefte. Hierover worden maatwerk afspraken gemaakt.
- Nieuw te bouwen scholen voldoen aan de eisen van integrale toegankelijkheid.

2.2 Duurzaamheid en binnenklimaat

2.2.1 Kaders en ontwikkelingen

Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord van Parijs is in 2015 afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Hiertoe zijn twee fasen afgesproken:

- In 2030 is de uitstoot van CO₂ met 49% verminderd ten opzichte van 1990;
- In 2050 is de uitstoot van CO₂ met 95% verminderd.

Bijdragen aan dit doel is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partners.

Energieprestatie

Met ingang van 1 januari 2021 zijn de eisen aan de energieprestatie van nieuwe schoolgebouwen verhoogd; voor nieuwbouw is het uitgangspunt om een bijna energieneutraal gebouw (BENG) te realiseren.

Aardgasloos

Per 1 juli 2018 worden geen gasaansluitingen voor kleinverbruik gerealiseerd. Gasloos is de norm voor nieuwbouw.

Binnenklimaat

Het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (Bbl) geeft aangescherpte richtlijnen voor het binnenklimaat van gebouwen. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft op basis van het Bbl een programma voor eisen voor 'Frisse Scholen'¹ opgesteld, waarmee schoolbesturen en gemeentes hun ambities voor binnenklimaat kunnen bepalen. Dit programma van eisen gaat uit van vijf pijlers, te weten energie, lucht, temperatuur, licht en geluid. Voor deze pijlers worden drie klassen onderscheiden, waarbij normen en grenswaarden (ook wel prestatie-eisen) worden aangeduid. De prestatie-eisen verschillen voor nieuwbouw- en renovatieprojecten. Klasse C is hiermee gelijk aan het Bbl, Klasse B wordt als 'goed' aangeduid en Klasse A wordt als 'uitmuntend' aangeduid. Het Programma van Eisen geeft aan dat er aanleiding kan zijn om op onderdelen van de prestatie-eisen af te wijken en daarmee op onderdelen (bewust) voor een andere klasse te kiezen.

Op hoofdlijnen is het volgende onderscheid tussen de klassen te maken. Voor meer details wordt verwezen naar het Programma van Eisen¹.

		Klasse C	Klasse B	Klasse A
Energie	Nieuw-bouw	▪ EPC volgens Bouwbesluit	▪ EPC minimaal 25% lager dan Bouwbesluit ▪ Energielabel minimaal A+++ ▪ Minimaal 10% van energieconsumptie is afkomstig van duurzame bronnen	▪ EPC minimaal 50% lager dan Bouwbesluit ▪ Energielabel minimaal A++++ ▪ Minimaal 25% van energieconsumptie is afkomstig van duurzame bronnen
	Bestaande bouw	▪ Energielabel minimaal C	▪ Energielabel minimaal B ▪ Minimaal 10% van energieconsumptie is afkomstig van duurzame bronnen	▪ Energielabel minimaal A ▪ Minimaal 25% van energieconsumptie is afkomstig van duurzame bronnen
Lucht	Nieuw-bouw en bestaande bouw	▪ Capaciteit spuiventilatie is minimaal 6 dm³/s/m² ▪ CO₂-concentratie is maximaal 1200 ppm (bestaande bouw)	▪ Capaciteit spuiventilatie is minimaal 6 dm³/s/m² ▪ CO₂-concentratie is maximaal 950 ppm	▪ Capaciteit spuiventilatie is minimaal 6 dm³/s/m² ▪ CO₂-concentratie is maximaal 800 ppm
	Nieuw-bouw en bestaande bouw	▪ Kunstverlichting in leslokalen voldoet aan NEN-EN 12464-1 ▪ Daglichtfactor in leslokalen is gemiddeld minimaal 3%	▪ Kunstverlichting in leslokalen voldoet aan NEN-EN 12464-1 ▪ Daglichtfactor in leslokalen is gemiddeld minimaal 5%	▪ Kunstverlichting in leslokalen voldoet aan NEN-EN 12464-1 ▪ Daglichtfactor in leslokalen is gemiddeld minimaal 7%

¹ Programma van Eisen Frisse Scholen, RVO (2015)

Naast het programma van eisen voor Frisse Scholen heeft de Rijksoverheid ook de SUVIS-subsidie in het leven geroepen om de ventilatie van bestaande schoolgebouwen aan te passen naar de huidige minimale eisen.

2.2.2 De Hengelose visie

Hengelo ambieert om in 2050 energieneutraal te zijn. Daarmee voldoet ze aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Als onderdeel van de maatschappelijke vastgoedportefeuille speelt de onderwijshuisvesting een belangrijke rol om deze ambitie te verwezenlijken. Schoolbesturen en gemeente voelen de gezamenlijke verantwoordelijkheid om dit doel te behalen. Vanuit maatschappelijke betrokkenheid, maar ook omwille van een gezonde leer- en werkomgeving voor leerlingen en medewerkers.

Daarnaast vormt binnenklimaat van onderwijsgebouwen landelijk, mede gevoed door de aandacht voor ventilatie vanwege de coronapandemie, een belangrijk thema. Een gezonde leer- en werkomgeving voor leerlingen en medewerkers is daarbij van groot belang. Het binnenmilieu van scholen is al langer een groot aandachtspunt in Hengelo. Schoolbesturen en gemeente hebben elkaar nodig om het binnenklimaat te verbeteren. Zij zoeken in een businesscase, volgend uit dit IHP, gezamenlijk naar financiële middelen, financieringsmogelijkheden binnen (of buiten) de geldende wetgeving én naar mogelijkheden om de problematiek bij de Rijksoverheid te agenderen. De onderwijsvastgoedportefeuille in Hengelo is verouderd. Het gezamenlijke streven van schoolbesturen en gemeente is om de onderwijsgebouwen zowel functioneel, technisch als klimatologisch te verduurzamen.

De ambitie voor de onderwijshuisvesting in Hengelo ligt dan ook hoger dan wat wettelijk bepaald is; nieuwbouw is per definitie aardgasloos en energieneutraal (ENG) en minimaal Frisse Scholen klasse B. Schoolbesturen en gemeente ambiëren Frisse Scholen klasse A, met name op de aspecten luchtkwaliteit, energieprestatie en thermisch comfort. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden in onderwijsomgevingen en speel- of verkeersruimten in het schoolgebouw; belangrijk is dat in ieder geval de onderwijsomgeving gezond is. Voor renovatie wordt, voor zover dat binnen het bestaande gebouw mogelijk is, minimaal Frisse Scholen klasse B gerealiseerd. In het geval dat de functionele en technische mogelijkheden bij aanpassing van het huidige gebouw beperkt zijn, prevaleert nieuwbouw boven andere huisvestingsmaatregelen, om de sterk verouderde

onderwijsvastgoedportefeuille in Hengelo – letterlijk – nieuw leven in te blazen. Per nieuwbouw- of renovatieprojecten kan worden besloten een prestatieuitdraag toe te passen, waarbij marktpartijen worden gestimuleerd om binnen de financiële kaders de maximale ambitie te behalen en kan worden afgesproken welke financiële bijdrage het schoolbestuur hieraan kan leveren. Dit IHP geeft in de voorgestelde huisvestingsmaatregelen per schoollocatie inzicht – en daarmee een keuze – in de benodigde investering voor BENG, ENG, Frisse Scholen Klasse B en Frisse Scholen Klasse A.

Levensduur verlengende renovatie is in Hengelo een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Echter, renovatie wordt als maatregel pas ingezet na een afweging op basis van resterende levensduur, resterende boekwaarde(s), kapitaal- en exploitatielasten en bouwkundige, functionele en energetische kwaliteit van het gebouw. Levensduur verlengende renovatie moet tenminste resulteren in een bijna energieneutraal gebouw (BENG) en Frisse Scholen klasse B. De levensduur wordt met minimaal 25 jaar verlengd. Schoolbesturen zijn in geval van renovatie bereid vanuit onderhoudsreserveringen, binnen de wettelijke kaders bij te dragen aan de investering. Ook zijn de schoolbesturen in geval van renovatie en nieuwbouw in principe bereid bij te dragen aan investeringen die leiden tot een besparing in de exploitatielasten –en maken hierin per project een afweging. Deze extra investeringen kunnen zich doorgaans binnen afzienbare tijd terugverdienen door lagere energie- en onderhoudslasten.

Voor nieuwbouw wordt in een businesscase aangetoond of en op welke manier circulair bouwen mogelijk is. Door materiaal schaarste, stijgende prijzen van primaire grondstoffen, incorporeren van milieuschade in de bouwkosten en een groter besef van de milieuschade als gevolg van bouwen, verandert het beeld op het gebruik van materialen. Door circulair bouwen wordt de uitputting van primaire grondstoffen beperkt. Door nu te ontwerpen op circulaire uitgangspunten, kunnen materialen aan het einde van de levensduur van het gebouw worden hergebruikt. Hierbij kan gedacht worden aan losmaakbaarheid en herbruikbaarheid van bouwelementen. Zo worden schoolgebouwen grondstofbanken voor toekomstige projecten in plaats van dat materialen aan het einde van de levensduur van een gebouw waardeloos zijn, ofwel afval zijn. Van materialen wordt in een circulaire economie verwacht dat ze hoogwaardig langdurig hergebruikt kunnen worden. Materialen krijgen daarmee een toekomstwaarde. Vanuit deze redenering kan voor toekomstige projecten rekening worden gehouden met een restwaarde. Deze toekomstige

restwaarde kan worden benut als investeringsruimte nu, voor circulaire, herbruikbare materialen.

De gemeente Hengelo werkt aan een transitievisie voor warmte. In den lande wordt in de transitievisie veelal een wijkgerichte aanpak voorgesteld, waarbij per wijk wordt gekeken naar de mogelijkheden om alternatieve energiebronnen in te zetten, bijvoorbeeld door middel van warmte-koude-opslag (WKO), geothermie, et cetera. Hiermee wordt maatwerk geboden. De transitievisie komt met een fasering, waarbij het IHP zoveel mogelijk aansluit.

Highlights voor de huisvesting:

- Vernieuwing en verduurzaming van de onderwijsvastgoedportefeuille prevaleert boven renovatie. Hengelo gaat bij nieuwbouw voor ENG en Frisse Scholen klasse A.
- Levensduurverlengende renovatie is in Hengelo een volwaardig alternatief en verlengt de levensduur van schoolgebouwen met 25 jaar. Om tot renovatie te besluiten wordt een integrale afweging gemaakt tussen de resterende technische en economische levensduur van het gebouw en de benodigde financiële lasten. Voor renovatie wordt tenminste BENG en Frisse Scholen klasse B beoogd.
- In 2050 zijn alle schoolgebouwen van Hengelo, voor zover technisch mogelijk, energieneutraal en aardgasloos.

2.3 Huisvesting en financiën

2.3.1 Kaders en ontwikkelingen

Scheiding van taken

Van wetswege hebben gemeenten en schoolbesturen ieder een eigen taak bij de huisvesting van scholen, zie ook de paragraaf Wettelijke zorgplicht. Gemeenten zijn vanuit hun zorgplicht verantwoordelijk voor de aanwezigheid van voldoende en adequate onderwijscapaciteit. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderwijs en de exploitatie van schoolgebouwen en het daarbij horende onderhoud en aanpassingen.

Renovatie

Renovatie is tot op heden geen gemeentelijke verantwoordelijkheid. In het in 2017 door PO-raad, VO-raad en VNG opgestelde voorstel voor wetwijziging is voorgesteld om levensduur verlengende renovatie (+25 jaar) van een onderwijsgebouw ook als voorziening te beschouwen. Op landelijk niveau worden wetgeving en beleid ontwikkeld voor de verantwoordelijkheden en bekostiging van renovatie.

Investeringsverbod

Schoolbesturen in het primair onderwijs kunnen momenteel niet investeren in gebouwen, tenzij met de investering de exploitatielasten verlicht kunnen worden. Te denken valt aan investeren in energiebesparende maatregelen. Om daadwerkelijke co-financiering mogelijk te maken moet het investeringsverbod voor schoolbesturen worden aangepast. Dan kunnen schoolbesturen (mee-)investeren in renovatie dan wel verduurzaming van het schoolgebouw.

Treasurybesluit

De gemeente Hengelo verstrekt in principe geen geldleningen aan derden, op basis van de Beleidsregels publieke taak leningen en garanties (2014). Andere subsidies en dekkingsmogelijkheden prevaleren. Indien toch om een lening van de gemeente gevraagd wordt dient om nadrukkelijke toestemming van de gemeenteraad te worden gevraagd.

Normbedragen

De VNG-normbedragen voor investeringen liggen beneden de feitelijk benodigde investeringsruimte voor BENG-niveau. Het IHP gaat uit van actuele en marktconforme investeringsbedragen op basis van ENG en minimaal Frisse

Scholen klasse B, met ambitie voor klasse A bij nieuwbouw en BENG en voor zover mogelijk ook Frisse Scholen klasse B bij renovatie.

2.3.2 De Hengelose Visie

Onderwijshuisvesting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen en gemeente. De huidige wet- en regelgeving geeft duidelijkheid in rollen en verantwoordelijkheden, echter zien schoolbesturen en de gemeente Hengelo daar ook onduidelijkheden; renovatie van schoolgebouwen, verduurzaming en cofinanciering zijn onontgonnen gebieden binnen de huidige regelgeving.

In Hengelo voelen schoolbesturen en gemeente een gezamenlijke verantwoordelijkheid om tot goede leer- (en werk)omgevingen te komen. Zowel binnen het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs alsook het speciaal onderwijs moet de leeromgeving het onderwijs faciliteren. Dat kan alleen in kwalitatief goede gebouwen, zowel functioneel, klimatologisch als technisch. Het belang van eigentijdse schoolgebouwen waarin onderwijs samenwerkt met maatschappelijke en zorg gerelateerde partners staat bovenaan. De opgave in Hengelo is groot, gezien de leeftijd en kwalitatieve staat van de vastgoedportefeuille. Daarnaast is over het geheel beschouwd een forse overmaat zichtbaar.

Scholen en gemeente zijn bereid gezamenlijk te investeren in onderwijshuisvesting. Daarbij is de geldende wet- en regelgeving de basis; de gemeente investeert in voldoende capaciteit en – wanneer nodig - vernieuwing (nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie) van de portefeuille, schoolbesturen zijn onder andere verantwoordelijk voor onderhoud en functionele aanpassingen. De doelstellingen uit dit IHP gaan echter verder. Financiering boven de wettelijke plichten, bijvoorbeeld van BENG naar ENG of levensduur verlengende renovatie als alternatief voor nieuwbouw, vraagt echter om maatwerk; schoolbesturen en gemeente zoeken per project in een businesscase naar financieringsconstructies om invulling te geven aan de gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid die zij zien. Dat betekent een beroep op investeringen door de gemeente Hengelo en ook een beroep op aanvullende investeringen vanuit de schoolbesturen, binnen de wettelijke mogelijkheden. De financiële afweging wordt aan de hand van de total costs of ownership (TCO) gedaan. Hierbij wordt zowel naar de investering als de exploitatielasten gekeken. Het gezamenlijke doel is bij te dragen aan voldoende, gezonde en duurzame onderwijshuisvesting. Voor nu, voor 2050 en verder.

Een goede en efficiënte allocatie van onderwijscapaciteit is het doel van dit IHP. Dat betekent onderwijsplekken realiseren waar ze nodig zijn en leegstaande onderwijscapaciteit zoveel mogelijk voorkomen of zelfs reduceren. Dat is een groot thema in Hengelo. Met name binnen het primair onderwijs staan ruimtes en gebouwen leeg of liggen vierkante meters op de verkeerde plek in de stad. De instandhouding van deze ruimte wordt doorgaans niet vergoed, maar deze moet wel geëxploiteerd worden. Efficiënte onderwijsgebouwen zijn ook financieel gezond; het terugdringen van leegstand is een opgave op zich, om als zodanig ook in de exploitatie een gezonde huisvestingsportefeuille voor het onderwijs te realiseren. De leegstaande capaciteit biedt kansen om partners bij het onderwijsproces te betrekken, bijvoorbeeld kinderopvang of zorgaanbieders.

Voor wijzigingen in de onderwijscapaciteit zijn, per schoollocatie, de leerlingenprognoses en daarbij passende normatieve ruimtebehoefte op de lange termijn (15 jaar) leidend. De onderwijshuisvesting is per schoollocatie zo goed mogelijk afgestemd op de normatieve ruimtebehoefte én de samenwerkingsdoelstellingen, zoals benoemd. Efficiënte huisvesting betekent echter ook kwaliteit bieden aan leerlingen en medewerkers. Waar nodig en mogelijk worden functies gecombineerd en worden beschikbare ruimtes doelmatig en intensief ingezet.

Highlights voor de huisvesting:

- De huidige wet- en regelgeving legt de basis voor de verantwoordelijkheden voor schoolbesturen en gemeente.
- De huisvestingsdoelstellingen uit dit IHP gaan verder dan wettelijk verplicht is. Voor financiering boven het wettelijk minimum zoeken schoolbesturen en gemeente samen naar vormen van co-financiering, aan de hand van een businesscase per project, op basis van total costs of ownership (TCO).
- Leegstand wordt zoveel mogelijk opgelost. Schoolgebouwen zijn passend voor de ruimtebehoefte op de lange termijn.
- De normatieve ruimtebehoefte, op basis van leerlingenprognoses, is de grondslag voor projecten voortvloeiend uit dit IHP.